

Господарство, яке винаймає до 10 працівників, обирає другу групу та сплачує до 20% розміру мінімальної заробітної плати. У третій групі доведеться сплачувати або 3% від виручки плюс ПДВ, або 5% від виручки. Четверта група сплачує фіксовану суму єдиного податку, що залежить від площі їхніх сільськогосподарських угідь, а не від річного прибутку [6].

Висновки. На сьогодні державі необхідно забезпечити стабільність податкового законодавства у сфері агробізнесу. Це дозволить фермерам не лише звикнути до нових правил та дізнатися як правильно звітувати за загальносистемними податками або ж реструктурувати бізнес під вимоги спрощеної системи оподаткування, а й надасть інформацію для аналізу, висновків і пропозицій у разі необхідності подальших пошуків оптимізації оподаткування фермерських господарств.

Втім, внесення подальших змін до Податкового кодексу з метою покращення оподаткування аграріїв доцільно лише за дотримання наступних вимог:

- врахування взаємозалежності сільгоспвиробників та інших суб'єктів господарювання агропромислового комплексу;
- побудова оподаткування за принципом плати за землю та єдиного податкового навантаження з урахуванням рентабельності виробництва;
- наявність об'єктивних пільг і преференцій при оподаткуванні дрібних сільгоспвиробників.

Список використаних джерел: 1. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 № 973-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text>. 2. Податковий кодекс України: Закон України №2755-VI від 02.12.2010 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>. 3. Навальнев О. Оподаткування агробізнесу: останні новели. *Юридична газета*. 2018. С. 645–646. URL: <https://yur-gazeta.com/gazeta/info/>. 4. Про плату за землю: Положення Чернігівської міської ради від 28.12.2020 р. (47 сесія 6 скликання). URL: <https://chernigiv-rada.gov.ua/fin-miscevi-podatky/id-35782/>. 5. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо ставки податку на додану вартість з операцій з постачання окремих видів сільськогосподарської продукції від 17.12.2020 № 1115-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1115-20#Text>. 6. Дорошенко А. Оподаткування фермерських господарств 2021 року. *Агроновини*. 2021. URL: <https://thepage.ua/ua/agro/opodatkuвання-fermerskih-gospodarstv-2021-komu-za-sho-i-skilki-platiti>.

УДК 336.22

Д. О. Черняк, здобувачка вищої освіти гр. ФАМ-181

Науковий керівник: **О. І. Волот**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

МЕТОДИ ВИЗНАЧЕННЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ

Ключові слова: податковий ризик, фінансові відносини, оподаткування, держава, платник, податкова політика.

Фінансова діяльність підприємств супроводжується багатьма ризиками. Відтоді як країна перейшла до ринкової економіки, рівень впливу на результати їхньої діяльності досить підвищився. Ризики, які супроводжують цю діяльність, віднесені до єдиного набору фінансових ризиків, які відіграють найважливішу роль у загальному «портфелі ризиків» підприємства. Посеред усіх ризиків у фінансовому середовищі податковий ризик займає особливе місце.

Ризик – це ймовірність певної події, яка завдасть фінансових чи інших збитків учасникам чи учасникам платіжної системи [1]. Термін «податковий ризик» ґрунтується на такому визначенні: «Податковий ризик слід розуміти як теоретичну можливість того, що через певну поведінку платників податків деякі платежі до бюджету можуть бути не отримані повністю або із запізненням». На практиці показники ризику використовуються для ідентифікації суб'єктів ризику - певні стандарти (позначки) вказують на наявність або можливість процесу негативної події.

Для того щоб виявити податкові ризики, застосовують такі методи [2]:

- метод історичного аналізу використовується для визначення подібності ситуації, плану чи документа, що визначає ризик для ситуації, плану чи документа, які спостерігалися, використовувалися або готувалися в минулому;

- метод аналогії ґрунтується на досвіді, отриманому в подібних ситуаціях, використовуючи інші національні установи України чи податкові органи інших країн;
- метод аналізу, включає використання моделювання та аналізу на основі схеми «причинності»;
- метод «зворотного аналізу», включає вивчення фактів невідповідності передбачуваному розміру податкових штрафів та визначення причин цих відхилень та зовнішніх особливостей, які можуть бути додатково використані для виявлення ранньої стадії управління ризиками;
- особисте анкетування, тобто проведення опитувань, особливо анонімних, де учасники або потенційні учасники перебувають у процесі виявлення ризиків.

Ризик порушення податкового законодавства можна розглядати з двох аспектів на основі джерела [4] (рис. 1):

- ризик порушення платниками податків податкового законодавства;
- ризик порушення державними службовцями податкового законодавства.

Характеристикою ризику порушення податкового законодавства платником податків є ймовірність того, що суб'єкт господарювання ненавмисно чи навмисно порушить чинне законодавство, що призведе до можливої недостачі надходжень до державного бюджету, виражених у валюті.

Ризик порушення державними службовцями податкового законодавства характеризується можливістю зловживань та корупції з боку працівників органів державної влади, що призведе до можливої втрати надходжень до бюджету, виражених у валюті.

Ризик, коли платники податків та державні службовці в інших відомствах порушують податкове законодавство, природний клімат та соціально-політичні ризики, є зовнішніми ризиками збирання та управління податками. Внутрішні ризики включають операційні, організаційні та управлінські ризики [2].

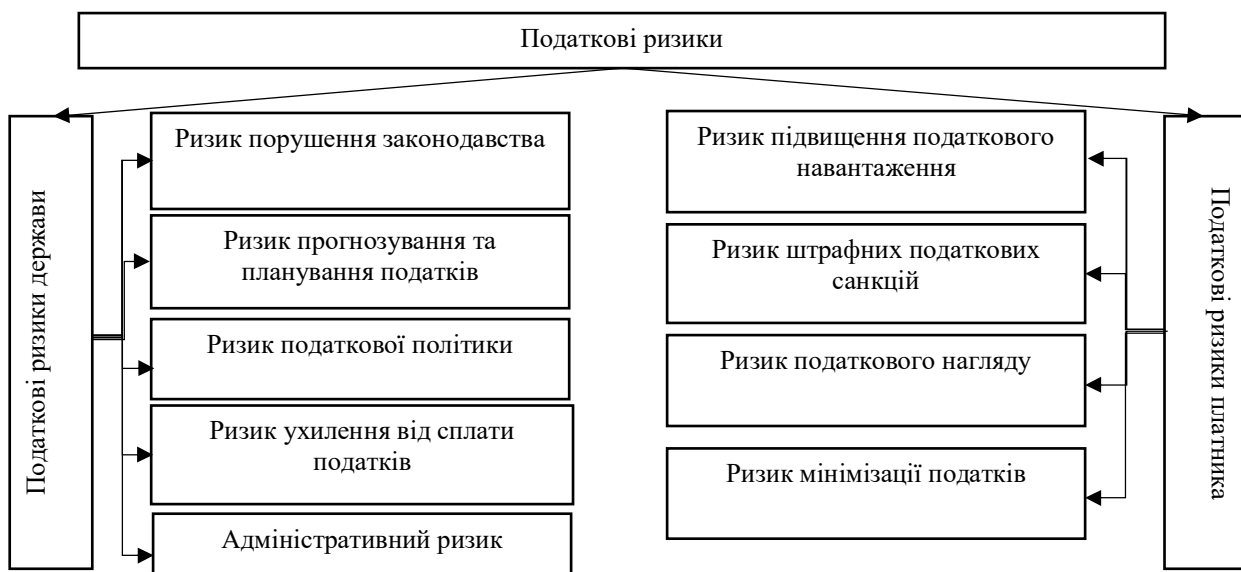

Рис. 1. Види податкових ризиків залежно від суб'єктів податкових відносин
Джерело: класифіковано автором

Операційний ризик стягнення та управління податками характеризується невизначеністю кінцевого результату операційного процесу. Характеристиками організаційного та управлінського ризику є можливість впровадження неефективної організаційної структури, загального планування та прогнозування діяльності підрозділів ДПА, які в свою чергу впливає на невизначеність процесу функціонування податкового менеджменту [3].

Таким чином, податкові ризики мають значний вплив на фінансово-господарську діяльність окремих платників, а отже, суттєво впливають на всю країну. Через надмірне податкове навантаження платники податків свідомо порушують податкове законодавство та

шляхом зменшення об'єктів оподаткування ухиляються від сплати податку. Задля зменшення податкових ризиків, платникам необхідно мінімізувати податкове навантаження завдяки існуючим податковим пільгам та запровадити систему податкового планування [5, с. 357].

Для усунення джерел податкового ризику вітчизняній податковій системі необхідно:

- провести реформи податкової системи на основі обраної теоретичної основи побудови;
- правильно реалізовувати принципи, що стосуються податкових відносин;
- підтримувати фіскальний фокус податкової системи на стале економічне зростання;
- удосконалити організацію, внутрішній контроль та процес збору даних господарської діяльності податкового управління;
- здійснити перехід від штрафної функції до стимулюючої у сфері оподаткування.

Знижуючи рівень податкових злочинів (ухилення від сплати податків), Державне податкове управління підвищить рівень податкових надходжень до бюджету, забезпечуючи тим самим зростання вітчизняної економіки та скорочення її тіньового сектору.

Список використаних джерел: 1. Вовчак О. Д. Податкові ризики у системі управління економічною безпекою. *Фінанси України*. 2008. № 11. С. 41–47. 2. Портал Державна кримінальна служба. Методи визначення та кваліфікація податкових ризиків. URL: http://sfs.gov.ua/arhiv/modernizatsiya-dps-ukraini/povidomlenia_/2010-povidomlenia/59484.html. 3. Про затвердження Методичних рекомендацій з моніторингу податкових ризиків: Наказ ДПА України від 23.10.2001 р. № 428. 4. Євтушенко Н. О. Механізми мінімізації економічних ризиків на промислових підприємствах. *Вісник «Економіка та управління підприємствами»*. 2011. URL: <http://mydisser.com/en/catalog/view/8760.html>. 5. Десятнюк О. М. Управління податковими ризиками – нова парадигма розбудови податкової системи України. *Вісник «Львівська політехніка»*. Серія: *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2007. Вип. 606. С. 355–362.